

■ Hadzsy György városi számvevő (MNL CsML SzL Fotótár)

Kiss Bálint m/f

■ Kiss Bálint református lelkész-esperes (Ifj. Kiss Bálint rajza – MNL CsML SzL Fotótár)

mázták egymást, végül Seress – a vita hevében – hazaárulással vádolta meg tisztviselőtársát. Ebből többhónapos vizsgálat lett.

Hasonlóan elhúzódó ügy keletkezett azokból a panaszos feljelentésekből is, amelyeket két városi kisbíró nyújtott be a mérnök ellen, aki – állításuk szerint – több alkalommal minősíthetetlen hangnemben tárgyalt velük a város által biztosítandó lovak, szekerek és napszámosok kiközvetítése kapcsán. Ezek az esetek sejtetni engedik, hogy Seress László igen vehemens természetű, nagykaratú, nyakas, parancsolgatáshoz szokott személy lehetett, akit nehezen viselt el a környezete, különösen közvetlen beosztottjai. Ez igen kínos lehetett tisztviselőtársainak

azért is, mert a nagytiszteletben álló Kiss Bálint református lelkész-esperes indítványára – aki ekkor városi „szószólói” tisztséget is viselt –, Seress Lászlót 1837 decemberében tiszteletbeli tanácsnoknak nevezték ki, amely tisztségét 1841 végéig viselte.⁴

A szerződésben vállalt földmérői munkával 1839 őszére végzett, elkészítve 25 kéziratos, színezett térképszelvényen a város belterületének és külterületi határának első részletes térképét, továbbá Szentés első hiteles telekkönyvét. (A húszezer lakosú város belterülete ekkor 66 utcára tagolódott; a házak száma pedig 2344 volt.)⁵

A nagy munka bevégezése után megszaporodtak Seress mérnök közgyűléshez intézett

4 MNL CsML SzL, Közgyűlési jgk. 108/1837.; 348, 366, 380, 386/1839.; 233/1841.; Tanácsi ir. – Be nem jegyzett iratok: 2712/1839. (Az incidens miatt átmenetileg mindkét tisztviselőt felfüggesztették tanácsnoki tisztségéből, a testület méltóságának megsértése címén.)

5 MNL CsML SzL, Közgyűlési jgk. 576/1839.; Tanácsi ir. 1001/1843.

beadványai, amelyben sürgette méréseinek és térképeinek hatósági felülvizsgálatát, illetve hitelesítését, mert addig nem jutott hozzá a szerződésében rögzített javadalmazásához, és nem tudta kifizetni segédeit és gyakornokait sem. Sokadik sürgető levelében így fogalmazott: „A földmérői munkálatok hitelesítése – melyet több ízben kértem – mindez ideig elmaradván, alázatosan kérem a Nemes és Nemzetes Közülést, hogy tekintetbe vévén tetemes károsodásomat, addig is, még az megtörténne, 1000 ezüst forintokat részemre kiadatni kegyeskedjen.”⁶

A szerződésben rögzített fizetés elmaradásával párhuzamosan egyre több panasz érkezett Seress László mérnök ellen, elsősorban az utólag észlelt mérési hibák és a telekkönyvi bejegyzések pontatlansága miatt. A telekmérésekből utóbb a lakosok között birtokviták keletkeztek, és ezek a tanácsnál csapódtak le. A testület részéről többször felszólították Seress László városi mérnököt, hogy járjon a végére az ügyeknek. Mivel ezt többszöri felszólításra sem tette meg, a Tanács „engedetlenség” címén Serest 1843. május elején megfosztotta hivatalától, és a mérnöki állást megüresedettnek nyilvánította. (Egyben kimondták, hogy mielőbb gondoskodni kell a mérnöki állás betöltéséről, hisz a vitás ügyek egyre szaporodtak.)⁷

A fenti határozatot követően 1843. május 22-én felszólították nemes Seress Lászlót a mérnöki lakóházból való kiköltözésre, továbbá a város tulajdonába tartozó térképeknek, telekkönyveknek, mérnöki irományoknak és műszereknek az átadására. A fentiekről a Tanács kiküldött „Leltárt” készítettek, és jelentették, hogy az átvett térképeket, telekkönyveket és iratokat a Levéltárba elhelyezték; egyszersmind átadták a Tanácsnak „a térképeket rejtő asztalnak, és a libellát magába foglaló ládácskának kulcsait két darabban”.⁸

A helyi pletyka szerint a Seress László ellen indított eljárások összefüggésben lehetnek azzal,

hogy az alig 40 éves nőtlen mérnök elszerette a nagytekintélyű főbíró, az ekkor már 55. életében járó Boros Sámuel feleségét, Kása Erzsébetet, a református kántor leányát, aki 1823 óta volt a hitvese. Dokumentumok igazolják, hogy 1841 októbere óta valóban viszony folyt a mérnök úr és az akkoriban 38 éves Erzsébet asszony között, mígnem 1842 őszén a főbíróné elhagyta férjét és átköltözött Seress mérnök házába, nem kis botrányt keltve ezzel. Utóbb Seress és Kása Erzsébet házasságkötéssel törvényesítették a kapcsolatukat, és Boros Sámuel főbíró is 1845 tavaszán újránősült (elvéve egy 25 éves hajadont, Burián Máriát), vagyis kettejük között valószínűleg normalizálódott a személyi és hivatali viszony.⁹

■ Szentes város hivatali pecsétje, 1848 (MNL CsML SzL Pecsét-nyomók Gyűjteménye)

Erre utal, hogy Seress László továbbra is szentesi lakos maradt és részt vett a város közéletében. 1847-ben tiszteletbeli vármegyei mérnökké nevezték ki, 1848-ban pedig városi képviselővé, majd az Uri Kaszinó elnökévé választották.

Az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc idején a gyalogos nemzetőrök egyik kapitányává nevezték ki, de felmentést kért a városon kívüli

6 MNL CsML SzL, Közgyűlési jgk. 203, 227, 333/1840.; Tanácsi jgk. és ir. 296, 683/1840.; 598/1841.

7 MNL CSML SzL, Tanácsi jgk.: 582, 905, 956/1843.

8 MNL CSML SzL, Tanácsi ir. 1001/1843.

9 MNL CsML SzL, Tanácsi jgk. 1291/1843.; Szentesi Református Egyház – Házasultak anyakönyv: 1823. nov. 23. Boros Sámuel és Kása Erzsébet esküvője; 1845. ápr. 6. Boros Sámuel és Burián Mária esküvője.

szolgálat alól, így nemzetőr tisztként hadieseményekben nem vett részt. 1850 őszén a Szentesi Földbecslő Bizottmány jegyzőjévé választották, de hamarosan lemondott tisztségéről.¹⁰

A neve 1852–53 folyamán az alakulóban lévő Szentesi Gőzmalom Rt. közös képviselőjeként bukkan fel az iratokban.¹¹ Időnként a *Magyar Gazda* és a *Magyar Sajtó* című országos lapokban jelentek meg szakmai jellegű közleményei Csongrád megyéről és Szentesről. Főbb témái: *Közlegelők ügye, A népesítésről, A föld, a földművelés, s a bajok orvoslása, A Tisza-szabályozás.*¹² Az 1857. évi népszámlálás adatlapja szerint az 1254. számú házban élt, amely az újrászámozáskor a 260. házszámot kapta. Az úrlapon Kása Erzsébet a feleségeként szerepelt.¹³

Az 1860/61. évi rövid alkotmányosság idején Seress László az országgyűlési választások levezető elnöke volt Szentesen, amelyen nagy fölénnyel az egykori hivatalfőnökét és magánéleti „riválisát”, Boros Sámuelét választották meg képviselőnek.¹⁴

Seress Lászlót 1865 őszén már pesti lakosként emlegetik a szentesi dokumentumok. Halálának időpontját a közelmúltban tudtam meg, gyászjelentése szerint Pesten hunyt el 1872. december 5-én, életének 70. évében.¹⁵ Két nappal később helyezték örök nyugalomra a Kerepesi úti sírkertben. Az 1837–1840 között általa készített első részletes, kb. 1:7200 méretarányú szentesi bel- és külterületi térkép a helytörténeti kutatók pótolhatatlan forrása, a Szentesi Levéltár féltve őrzött kincse.¹⁶

Hand-Nr. 10047/1857
Lász-szám 260.3 szj

Anzeigeblatt — Bejelentési jegy

zur Zählung der Bevölkerung und der wichtigsten künstlichen Viehtiere nach dem Stande vom 31. October 1857.

a népesség s a legfontosabb hasznos házi állatok megszámlálása végett az 1857. október 31-ki létszám szerint.

Házszám Lász-szám	Familien- und Tauf- oder Vorname, sammt Beschreibung des Wohnortes und Prädikates. Család, és kereset, vagy mellékelés a ne- vezettség, s az előző (prédikátum) meg jelölése.	Gemein- de- A lakosok			Religion vallás	Wohnort, Ort, Ortsteil oder sonstige Wohnortbezeichnung. Működés, község, kereset vagy egyéb életmód.	Eigentum, Besitz, Pacht, Leih, Haus, Kasse, Jährl., sonst. tulaj.	Geburts- Ort, Geburts- Datum. Születési hely, születési idő.	Anmerkung Jegyzet	Wohnort, Munka szám.	
		Év kor	Év kor	Év kor						Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
1	Pálfi László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
2	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
3	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
4	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
5	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
6	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
7	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab
8	Storcs László László 1808. aug. 12. Pálfi	1808	aug. 12.	Pálfi	Működés	Működés	Magyar, Kereset	11		Wohnort, Faj	Wohnort, Darab

Form. A.

■ Az 1857. évi népszámlálás kitöltött adatlapja, Seress család (MNL CsML SzL, Tanácsi iratok)

10 MNL CsML SzL Csongrád Vármegye Nemesi Közgyűlésének jegyzőkönyve 840/1847.; Tanácsi jgyk. 1966, 2656/1848.; 2811/1850.; 20/1851.

11 MNL CsML SzL Szegedi Cs. Kir. Megyehatóság (= Megyefőnöki) ir. 5849, 6593/1852.; 683, 660, 2086/1853.

12 SZINYEI JÓZSEF: Magyar írók élete és munkái. XII. k. Bp., 1908. 936–937. col.

13 MNL CsML SzL Tanácsi ir. – Népszámlálási iratok 1857. (260. sz.)

14 LABÁDI LAJOS: Szentes város közigazgatása és politikai élete 1849–1918. *Tanulmányok Csongrád megye történetéből*, XXII. Szeged, 1995. 44.

15 Az adatot dr. Török Enikő kolléganő találta meg, szíves közlését ezúton köszönöm.

16 LABÁDI LAJOS: Az első részletes várostérkép alkotója – 210 éve született Seress László mérnök. *Szentesi Élet*, 2013. aug. 30. 20. Gyászjelentése: <http://www.rakovszky.net/>.